

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. // Inzerati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati peti vrst Din 4.-, Popust po dogovoru, inserati davke posebej. // "Slovenski Narod" velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.- // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knažičeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grojski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uradništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENI GRAD, Staničev trg 5 // Poštna hišnica v Ljubljani št. 10.351.

Podpis pogodbe v Ankari:

Sodelovanje Turčije z Anglijo in Francijo

Včeraj so podpisali v Ankari zastopniki Turčije, Anglije in Francije pogodbo o vojaškem sodelovanju za ohranitev miru na Sredozemskem morju in za primer neizzvanega napada na Rumunijo in Grčijo

Ankara, 20. okt. e. Snoči ob 18. je bil podpisan francosko-anglo-turški pakt. Za Francijo sta pogodbo podpisala general Weygand in francoski poslanik Massigli, za Anglijo general Wavel in angleški poslanik v Ankari, za Turčijo pa predsednik vlade Sajdam in šef generalnega štaba maršal Cakmak. Pakt je v zvezi s turško-anglo-turško izjavo z dne 24. maja in francosko-turško izjavo z dne 24. junija ter vsebuje naslednje določbe:

1. Če bi se Turčija zapletla v vojno s katero izmed evropskih držav, tako da bi bila napadena, se Anglija in Francija zavežeta nuditi Turčiji vso svojo vojaško pomoč.
2. Če bi katerakoli država napadla Turčijo in bi zaradi tega nastala vojna na Sredozemskem morju, zaradi katere bi bili primorani začeti vojno Anglija in Francija, se Turčija zaveže pridružiti se skupni akciji Anglije in Francije ter jima nuditi svojo celotno vojaško pomoč. Če bi zaradi napada katere evropske države prišlo do vojne na Sredozemskem morju, se Anglija in Francija zavežeta začeti vojno, se Anglija in Francija zavežeta pridružiti se turški akciji in nuditi Turčiji vso svojo vojaško pomoč.
3. Dokler so v veljavi jantstva, ki jih je dala Anglija in Francija Grčiji in Rumuniji dne 13. aprila 1939, bo Turčija spozumno sodelovala z Anglijo in Francijo in jima nudila vso vojaško pomoč, s katero razpolaga, če bi bili Anglija in Francija angažirani v vojni akciji zaradi teh jantstev.
4. Če bi bili Anglija in Francija prisiljeni začeti vojno s katero evropsko silo zaradi njenega napada na Francijo ali Anglijo in sicer tudi pod pogoji, ki v čl. 2 in 3 te pogodbe niso določeni, se vse tri pogodbenice stranke zavežajo, da se bodo med seboj posvetovali. Turčija se še posebej zaveže, da bo do Francije in Anglije ohranila dobrohotno nevtralnost.
5. Vse tri pogodbenice stranke se bodo med seboj posvetovali o skupnem nastopu tudi v primeru napada na kako izmed držav, ki so jim pogodbenice stranke ponudile pomoč, kakor tudi v primeru neizzvanega napada, ki ograža varnost katere koli izmed držav pogodbenice.
6. Pogodba ni naperjena proti nobeni državi, temveč je njen namen, da zagotovi skupno pomoč Angliji in Franciji ter Turčiji v borbi proti napadalcu, če bo potrebnost.
7. Določbe te pogodbe vežejo Turčijo dvostransko z eno ali drugo izmed pogodbenic.
8. Ako so pogodbenice angažirane v vojni kot posledici te zvezne pogodbe, po-

godbenice ne morejo zaključiti premirja niti miru brez medsebojnega sporazuma.

9. Sporazum bo ratificiran takoj in bo uveljavljen na dan ratifikacije. Pogodba velja za 15 let in se obnovi za nadaljnjih 15 let, če katera izmed pogodbenih držav šest mesecev pred potekom te dobe ne prekliče njene veljavnosti.

S pogodbo sta v zvezi dva protokola. V prvem izjavljajo podpisani pooblaščenec, da njihove vlade pristajajo na sporazum o medsebojni pomoči, v drugem protokolu pa zastopniki Francije in Anglije pristajajo, da na podlagi te pogodbe ne moreta prisiliti Turčije, da začne vojno s Sovjetsko Rusijo.

Predložitev pogodbe parlamentom

Ankara, 20. okt. e. Reuter poroča v zvezi s podpisom pogodbe med Anglijo, Francijo in Turčijo, da bo pogodba takoj predložena angleškemu, francoskemu in turškemu parlamentu v odobritev.

Chamberlainova čestitka turški vladi

London, 20. okt. e. Chamberlain je poslal predsedniku turške republike osebno čestitko k sklenitvi pogodbe. V čestitki je Chamberlain poudaril, da je sklenjena pogodba dokaz odločnosti Turčije, da bo še v bodoče v vseh važnih političnih vprašanjih sodelovala z zavezniki v obrambi skupnih interesov.

Papen o nemških odnosih s Turčijo

London, 20. okt. s. Nemški poslanik Papen je v razgovoru z novinarji v Carigradu izjavil, da ostanje odnosu med Nemčijo in Turčijo še nadalje dobri.

Beograd, 20. oktobra e. Snoči ob 21.49 je potoval skozi Beograd nemški poslanik v Ankari v. Papen, ki ga spremljata žena in hčerka. V Carigradu je Papen izjavil novinarjem na kolodvoru, da se ne bo vrnil iz Nemčije brez važnih vesti. V Sofiji je na kolodvoru pozdravil Papena nemški poslanik Richtofen v spremstvu konzularnih uradnikov. Na beograjski postaji je Papen izjavil novinarjem, da je njegovo potovanje v Berlin popolnoma zasebnega značaja in je v zvezi z boleznijo njegove žene.

Odmevi po svetu

V sporazumu z vsemi balkanskimi državami

Ankara, 20. okt. mp. V vladnih krogih izjavljajo, da je podpis trojnega sporazuma znatno pripomogel h konsolidaciji miru na Balkanu, ki si ga žele vse članice Balkanske zveze. Pogodba je bila sklenjena v sporazumu z vsemi balkanskimi državami, kakor je v sporazumu z njimi Saradzoglu odklonil najnovejšo ruske zahteve.

Prispevek za stabilizacijo položaja na bližnjem vzhodu

London, 20. okt. s. V merodajnih angleških političnih krogih smatrajo, da je nova angleško-francosko-turška pogodba važen faktor za stabilizacijo položaja na bližnjem vzhodu in na Balkanu. Pogodba pomeni resen udarec nemškimi ambicijam. Nemška diplomacija je storila vse, da bi odvrnila Turčijo od Anglije in Francije. Dejstvo, da pogajanja za sklenitev pogodbe med Rusijo in Turčijo za enkrat niso uspela, je zbudilo več razočaranja v Berlinu, nego v Moskvi.

London, 20. oktobra s. »Times« piše, da je angleško-francosko-turška pogodba diplomatski akt dalekosežne važnosti, ki naj bi bil odločilnega pomena za ohranitev miru v Sredozemlju. Države jugovzhodne Evrope se v medsebojnem sporazumu lahko sedaj mirno posvetijo svojim lastnim zadevam.

»New York Times« pravi, da je pakt s Turčijo bistvena pridobitev za Anglijo in Francijo.

Turčija zvesta prevzetim obveznostim

Pariz, 20. okt. mp. Tukajšnji diplomatski krogi izjavljajo, da predstavlja turška pogodba s Francijo in Anglijo o medsebojni pomoči velik dogodek ne samo za Turčijo, temveč tudi za vzhodno Sredozemlje in ves Balkan. V zvezi s tem ugotavljajo, da Saradzoglu v Moskvi ni dovolil, da bi se Crno morje zaprlo in bi dobila Rusija prevladujoči položaj na njem. Turčija je s podpisom te pogodbe

dokazala, da spada med one države, ki izpolnjujejo dano besedo in obveznosti. Položaj Turčije v pogledu Dardanel je bil točno določen že na mednarodni konferenci v Montreuxu julija 1. 1936, ko je bila podpisana mednarodna konvencija o Dardanelah. Tako določa čl. 19 te konvencije, da imajo vojne ladje pravico do prostega prehoda skozi Dardanele samo v mirnem času, čl. 20 pa pravi, da je izdaja dovoljenja za prehod vojnih ladij v vojni odvisna samo od turške vlade, če bi bila sama po vojni prizadeta. Člen 25 določa, da ta konvencija nikakor ne more vplivati na pravice in obveznosti Turčije nasproti drugim državam. Diplomatski krogi dodajajo, da se iz tega vidi velik pomen trojnega sporazuma.

Pariz, 20. okt. s. Snočnji »Temps« piše, da angleško-francosko-turška pogodba preprečuje namen Nemčije, da bi si poiskala na Balkanu in na bližnjem vzhodu.

Nadaljevanje pogajanj med Turčijo in Rusijo

V Ankaro je odpotoval šef oddelka za bližnji vzhod v ruskem komisarijatu za zunanje zadeve

Moskva, 20. okt. e. Tukajšnji listi so še vedno bavijo o razlogih, zaradi katerih pogajanja med Rusijo in Turčijo niso uspela. Še pred nekaj dnevi so najbolj merodajni krogi v Moskvi trdili, da je pričakovati z gotovostjo podpisa pogodbe. Te vesti so potrjevala tudi poročila iz merodajnih krogov v Ankari. V ruskih diplomatskih krogih trdijo nekateri, da je Turčija že sprejela predloge Rusije in da je bila pripravljena podpisati sporazum, toda Molotov je postavil nepričakovane zahteve, ki jih ni mogla sprejeti, drugi iz kroga moskovskih diplomatov pa trdijo, da so se pojavila nesporazumjenja takoj po prihodu nemškega zunanjega ministra Ribbentropa v Moskvo, kamor je prispel dva dni po prihodu turškega zunanjega ministra. Po

du kompenzacije za težke izgube, ki jih je pretrpela s strani Rusije na vzhodu in severovzhodu Evrope.

Nemški glasovi

Berlin, 20. okt. e. Berlinski vodilni listi so v svojih komentarjih o angleško-francosko-turški pogodbi podčrtali, da je bilo s to pogodbo znova potrjeno, da smatra Turčija Sredozemsko morje kot področje svojih glavnih interesov. V nemških političnih krogih so že pred meseci opozorili na to, da se Turčija orientira proti Sredozemskemu morju. S pogodbo z Anglijo in Francijo je Turčija po mnenju nemških političnih krogov prišla pod vpliv Anglije in bo odslej služila interesom angleške politike. Kako bo sklenitev te pogodbe vplivala na zunanjo politiko in položaj ostalih držav ob Sredozemskem morju, bo mogoče razvidno šele potem, ko bo besedilo pogodbe popolnoma proučeno in ko se bodo pokazale prve posledice. Glede ostalih balkanskih držav mislijo nemški politični krogi, da članicam Balkanske zveze ne bo težko spoznati, da je Turčija opustila politiko balkanskega sporazuma, kateremu je bilo za podlago načelo stroge nevtralnosti. Veliko vprašanje je še, ali bo mogla Turčija še v naprej vzdržati enake prijateljske odnose s Rusijo, kakor jih je imela pred sklenitvijo pogodbe z Anglijo in Francijo.

Italijanski komentar

Rim, 20. okt. mp. V pristojnih krogih so glede podpisa sporazuma v Ankari zelo rezervirani. Ugotavljajo le, da je komunikacija, ki ga je izdala agencija Tas o rusko-turških pogajanjih, nedosledna, da pa je na drugi strani izjava turškega ministra predsednika izredno jasna. S podpisom trojnega sporazuma bo Turčija odslej lahko še nadalje razvijala nevtralno politiko z ostalimi balkanskimi državami, ki so vse za mir in za nevtralnost.

Pomirjenje v Rumuniji

Bukarešta, 20. oktobra e. V vladnih krogih in tudi v javnosti se opaža mnogo večja pomirjenost zaradi vesti o sklenitvi pogodbe med Turčijo, Francijo in Anglijo. Rumunski tisk podčrtava lojalnost Turčije, ki ni spreminila svojega stališča do svojih starih in preizkušenih zaveznikov na zapadu. V zvezi s trenutnim položajem v Evropi poudarjajo, da postaja položaj nevtralnih držav vse težji. Nevtralne države hočejo odbrati politične in gospodarske stiske z vojujočimi se državami, kar ni lahko, ker ne smejo dati prednosti niti za postavljati katekrole izmed teh držav.

Zadovoljstvo v Švici

Curih, 20. oktobra s. »Tribune de Lausanne« piše, da pomeni angleško-francosko-turška pogodba stabilizacijo položaja v Sredozemlju. List pravi dalje, da je v sedanjih vojni v interesu vseh nevtralnih držav, da se zaenkrat konflikt vsaj čim bolj lokalizira, dokler ne bo vzpostavljen zopet trajen mir. Namen nove pogodbe je očitno, da se prepreči razširjenje konflikta na vzhodno Sredozemlje. Ker je srednja Evropa navezana na dobavo iz tega predela, je jasno, kolikšnega pomena je nova pogodba tudi za Švico.

Ameriška sodba

Washington, 20. okt. mp. V tukajšnjih diplomatskih krogih smatrajo podpis pogodbe v Ankari za velik diplomatski uspeh zaveznikov. Akcijo Turčije in z njo tudi balkanskih držav je v veliki meri omogočila nevtralnost Italije.

Nenadna ostavka bolgarske vlade

Za ostavko so bili merodajni predvsem zunanji politični razlogi

Sofija, 20. okt. e. Včeraj ob 11.30 je kralj Boris sprejel predsednika vlade dr. Kjossevanova, ki mu je podal ostavko svoje vlade. Kralj je ostavko sprejel ter popoldne po posvetovanjih s predsednikom sobranja poveril dr. Kjossevanovu mandat za sestavo nove vlade.

Službeno ni bilo izdano nobeno poročilo o razlogih, zaradi katerih je Kjossevanov podal ostavko svoje vlade, iz dobro poučenih krogov pa se je izvedelo, da je Kjossevanov podal ostavko, ker je Bolgarija svoj čas službeno izjavila, da hoče ostati nevtralna, mednarodni položaj pa se je med tem toliko spremenil, da hoče bolgarski kralj izjaviti politiko popolne nevtralnosti in je z ostavko sedanje vlade dobil možnost, da se posvetoje s predstavniki vseh bolgarskih političnih skupin. Kralj je medtem sprejel v avdienci predsednika sobranja Aleksandra

Cankova, na posvetovanje pa so povabljeni tudi še vsi bivši predsedniki bolgarskih vlad in bivši bolgarski zunanji ministri ter nekateri ugledni bolgarski politiki. Kriza bolgarske vlade zaradi obširnih posvetovanj najbrže ne bo rešena še dva ali tri dni. Ni izključena možnost, da bo sestavljena vlada narodnega edinstva.

Bukarešta, 20. okt. e. V dobro informiranih političnih krogih trdijo, da bo imela sprememba bolgarske vlade za posledico spremembo bolgarske zunanje politike, v kolikor se tiče Rumunije, in sicer bo naloga nove vlade, ki bo sestavljena na zelo široki podlagi, da likvidira nekatera vprašanja, zaradi katerih se ni zaželenih prijateljskih odnosov med Bolgarijo in Rumunijo. Gre predvsem za Dobrudžo, ki jo Bolgari slej ko prej zahtevajo zase.

Tesnejše sodelovanje severnih držav

Skandinavske države zavzemajo enako stališče nevtralnosti kakor v svetovni vojni ter bodo podprle Finsko v prizadevanju za ohranitev svobode

Stockholm, 20. okt. AA. Snoči ob 18. je bil objavljen naslednji komunikat:

Kralji Danske, Norveške in Švedske ter predsedniki finske republike so se s svojimi zunanji ministri sestali na konferenci 18. in 19. oktobra 1939. Na konferenci so najprej proučili splošni položaj s stališča svojih držav. Razpravljali so zlasti o težavah, ki bi jih mogli današnji težki mednarodni položaj povzročiti za ohranitev pravice, da bi omenjene države svobodno odločale o svoji nevtralnosti, kar so vedno zahtevale in potrdile v začetku vojne z izjavami o nevtralnosti. Na konferenci je bilo soglasno ugotovljeno, da so zastopane vlade odločene v tesnem in stalnem sodelovanju držati se stroge nevtralnosti. Stališče teh vlad glede problemov, ki bi se mogli pojaviti, bo odvisno od prizadevanja, da se ti problemi obdrže povsem ob strani njihovega nevtralnega stališča. One zahtevajo, naj vse države spoštujejo to stališče, ki sloni na takrenih in miroljubnih odnosih z ostalimi državami. Opozarjajo na deklaracijo, ki so jo v času svetovne vojne 1. 1917 izdale vlade Danske, Norveške in Švedske o priliki konferenčne kraljeve severnih držav v Oulu in ugotavljajo, da so se med tremi kraljevimi ohranili prijateljski odnosi in zaupanje ves čas vojne in ne glede na oblike, ki bi jih sovražnosti utegnile zavzeti, so se v Stockholmu zastopane vlade sporazumele, da bodo v času sedanje vojne Danske, Finske, Norveške in Švedske, ravname v politiki po smernicah, ki so bile zaradi tesnega sodelovanja uspešno uporabljene v času svetovne vojne od 1. 1914 do 1918. Na konferenci so razen tega razpravljali o težavah, ki se tičejo trgovine in plovnih nevtralnih držav zaradi ukrepov vojaških sil. Dosežen je bil sporazum, da se v skladu dela na tem področju za nadaljnje vnanje načel, ki so bila formulirana v komunikatu z dne 19. septembra 1. 1939.

Kodanje, ohranjajo pri tem s vsemi državami tradicionalne trgovinske odnose in dajajo drug drugemu vsaj eno pomoč za zagotovitev preskrbe severnih narodov. Prav tako je bilo na konferenci sporazumno odločeno, da se nadaljuje sodelovanje, ki je vzpostavljeno med državami skupine Oslo in prav tako z ostalimi nevtralnimi državami za ohranitev skupnih koristi. Švedski kralj je sprejel o priliki te konferenčne brzojavne izjave simpatij državnih poglavarjev ameriških nevtralnih držav. Za sporočila v severnih državah visoko

cenijo. Vlade, ki so zastopane na konferenci, bodo našle v njih dragoceno pomoč za svoja prizadevanja v korist mednarodnega miru in reda, ki sloni na pravu. Severne vlade opozarjajo, da žele ponagati pri odstranjevanju mednarodnih težav in da je bila ta želja izražena še pred začetkom sovražnosti, ko so se državni poglavarji teh držav pridružili pozivu kralja Leopolda v korist miru. Ta želja ostane še naprej. Z največjim zadovoljstvom bodo podprli vsak znak vzajemnega razumevanja med vojujočimi se državami, kakor tudi možnost, v kateri bi se pooblastile nevtralne države, da store vse za vzpostavitev miru in varnosti vseh narodov.

Finska je zadovoljna

Stockholm, 20. okt. s. Po večerji pri kralju Gustavu sta danski kralj Kristijan in norveški kralj Hakon zapustila Stockholm.

Predsednik finske republike je odpotoval še včeraj popoldne z letalom nazaj v Helsinke, kjer se je že zvečer sestala finska vlada k seji, na kateri so določili definitivni odgovor na ruske zahteve, ki bo obenem predstavljal tudi odgovor vseh severnih držav ruski vladi.

Finski zunanji minister Erkkö je po odhodu predsednika Kallia in drugih udeležencev konferenčne severnih držav ostal v Stockholmu ter nadaljuje razgovore s švedskimi državniki. V Helsinke se bo vrnil najbrže danes.

Finski minister za zunanje zadeve je izjavil zastopnikom stockholmskim listov, da je izredno zadovoljen nad uspehom stockholmske konferenice. Poudarja, da je konferenca potrdila skupno trdno voljo skandinavskih držav, da hočejo obrniti svojo nevtralnost. Konferenca se bila jasna manifestacija teh držav za ohranitev neodvisnosti in svobode.

Odklonjena nemška mirovna prizadevanja

Stockholm, 20. oktobra mp. V zvezi z včeraj izdanim komunikatom o solidarnem nastopu skandinavskih držav, ki odklanja vsak pritisk Moskve in Berlina, je bilo na konferenci tudi sklenjeno, da skandinavske države ne bodo podprle Hitlerjevga prizadevanja za mir pod pogoji, ki jih je postavil.

